

ВЧИМОСЯ РОЗУМІТИ СЕБЕ, СВІТ, ІНШИХ ЛЮДЕЙ І УСПІШНО ВЗАЄМОДІЯТИ

Формування соціально-комунікативної компетентності
засобами технологій розвитку критичного мислення

Людмила ПЕРХАЧ, викладач психології,
Бродівський педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича, Львівська обл.

Нині у світі мало які речі можна здійснити одноосібно, тому соціально-комунікативна компетентність школярів є одною з ключових у сучасній системі освіти. Автор аналізує конкретні методи й прийоми критичного мислення з погляду їх ефективності для розвитку певних соціальних і комунікативних умінь.

Необхідність розроблення проблеми формування та розвитку соціально-комунікативної компетентності молодших школярів зумовлена сучасними тенденціями в освіті, адже школа повинна не тільки дати учням певний обсяг знань, а й виховати людину, здатну творчо мислити, приймати рішення, відстоювати свою позицію, брати на себе відповідальність, адаптуватися до зміни соціальних ролей, спілкування та взаємодії з іншими.

Соціально-комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії та є результатом досвіду спілкування між людьми. Її визначення поєднує два поняття — соціальну і комунікативну компетентності. *Соціальна компетентність* — здатність співвідносити свої прагнення з інтересами інших людей і соціальних груп, продуктивно взаємодіяти із членами групи, які спільно вирішують якесь завдання, вона надає можливість використовувати ресурси інших людей і соціальних інститутів задля досягнення мети. *Комунікативна компетентність* — готовність отримувати в процесі спілкування необхідну інформацію, висловлювати й цивілізовано відстоювати свою точку зору під час діалогу та публічного виступу, використовувати ресурс комунікації для вирішення нагальних питань.

Соціально-комунікативна компетентність передбачає розвиток таких умінь:

- розуміти емоційний стан однолітків, дорослого і розповісти про нього;
- отримувати необхідну інформацію під час спілкування;

- вислухати іншу людину, з повагою ставитися до її думки, інтересів;
- вести простий діалог з дорослими й однолітками;
- спокійно відстоювати свою думку;
- співвідносити власні бажання, прагнення з інтересами інших людей;
- брати участь у колективних справах (домовлятися, поступатися тощо);
- шанобливо ставитися до людей;
- приймати і надавати допомогу;
- не сваритися, спокійно реагувати в конфліктних ситуаціях.

Отже, **соціально-комунікативна компетентність** — це здатність людини реалізовувати власні потреби і цілі шляхом створення партнерських стосунків з іншими особами згідно з їхніми очікуваннями, потребами і цілями в межах суспільно прийнятної поведінки та завдяки ефективній комунікації.

Однією з інноваційних технологій, що допомагає учню не тільки засвоїти певний обсяг знань, а й сприяє формуванню його компетентностей, зокрема соціально-комунікативної, є технологія розвитку критичного мислення.

Вважаємо, що технологія допомагає формувати у дітей уміння розмірковувати, спілкуватися, слухати й чути інших. Її впровадження в освітній процес сприяє кращому засвоєнню знань, адже інтерактивні методики розраховані не на запам'ятовування,

а на вдумливе, творче пізнання світу, на здатність бачити проблему та шукати її розв'язання.

Розкриємо зміст деяких методів і прийомів розвитку критичного мислення та проілюструємо на прикладах конкретних завдань можливість їх використання задля формування соціально-комунікативної компетентності учнів.

Метод “Прес”

Послугування методом сприяє створенню умов для розвитку таких умінь:

- співвідносити свої бажання та прагнення з інтересами оточення;
- вислухати іншу людину, толерантно ставитися до її інтересів і думок;
- коректно відстоювати свою думку.

Етапи роботи за методом

- Висловлюємо свою думку: “Я вважаю...”
- Пояснюємо причину такої точки зору: “Тому що...”
- Наводимо приклади на підтримку своєї позиції: “... Наприклад...”
- Узагальнюємо, формуємо висновки: “Отже...”, “Таким чином...”.

Наприклад

Педагог пропонує дітям подумати над питанням: “Чи буває так, що людину немає за що поважати?”

У результаті обговорення вчитель має підвести учнів до висновку: думка про те, що деяких людей немає за що поважати, хибна. У кожної людини є позитивні риси характеру, але вона не завжди і не за всіх обставин їх виявляє.

Тоді постає вже інше питання — про бажання й здатність кожного з нас розглядати достоїнства інших людей.

Сенкан

Останнім часом на уроках учителі все більше залучають дітей до складання сенканів. Цей тип вірша ефективний інструмент для розмірковування над темою.

Неримований вірш складається з 11–12 слів і має 5 рядків:

1-й рядок — іменник, що є темою сенкана;

2-й — два прикметники — означення теми;

3-й рядок — пов'язані з темою три дієслова;

4-й — фраза з чотирьох слів, яка виражає ставлення до питання, про яке йдеться, його розуміння;

5-й рядок — іменник, що є синонімом до теми, висновком.

Наприклад

Людина.
Мудра, чула.
Розуміє, підтримує, співчуває.
Людина народжується творити добро.
Особистість.

Ігрова вправа “За що я поважаю...”

Педагог залучає учнів до обговорення твердження, наприклад: “Упевнена в собі людина ставиться з повагою до інших людей”. Вислухавши всіх охочих поділитися міркуваннями, вчитель пропонує позмагатися. До гри долучаються учні, які вважають, що вони поважують своїх однокласників.

Хід гри

Гру розпочинають двоє учасників. Вони мають по черзі закінчити речення: “Я поважаю _____ (називають ім'я когось із однокласників) за його/її _____ (називають якість)”.

Повторно називати учнів, чий імена вже звучали, не можна. Виграє той учасник, хто потратить менше часу на називання кращих рис однокласника. Він продовжує гру з тим учнем, який вступає на зміну переможеному.

Вправа “Карусель”

Призначення вправи — розвиток емпатії і рефлексії в процесі навчання й формування таких навичок:

- швидко реагувати при контактуванні з іншими людьми;
- отримувати необхідну інформацію під час спілкування;
- вислухати іншу людину, з повагою ставитися до її інтересів, думок;

**Без вдячності й щирості жити сутожно,
Але найбільш ми шануємо дружбу.**

(Надіслала Л. Бондар, Український колеж імені В. О. Сухомлинського, м. Київ)

БУДУЄМО НОВУ ШКОЛУ РАЗОМ

Журнал “Учитель початкової школи”

пропонує на допомогу педагогам
сучасні методичні матеріали

ЗАОЩАДЬТЕ до 10%

- 1 Заходьте на сайт upsh.com.ua
- 2 Оформлюйте онлайн-передплату на журнали “УПШ” та “Джміль”
- 3 Щомісяця гарантовано отримуйте надійну методичну підтримку!

ІНДЕКСИ для передплати на пошті

“УПШ”
Індекс 89869

+

“Джміль”
Індекс 40295

=

Комплект
Індекс 68604

ЗУСТРІЧАЙТЕ У 2019 РОЦІ

Спецвипуски, що представляють кращий досвід педагогів Львівської та Сумської областей (№ 2, № 9)

Тематичні номери:

- Унікальні місця України (№ 6)
- Емоції та почуття (№ 12)